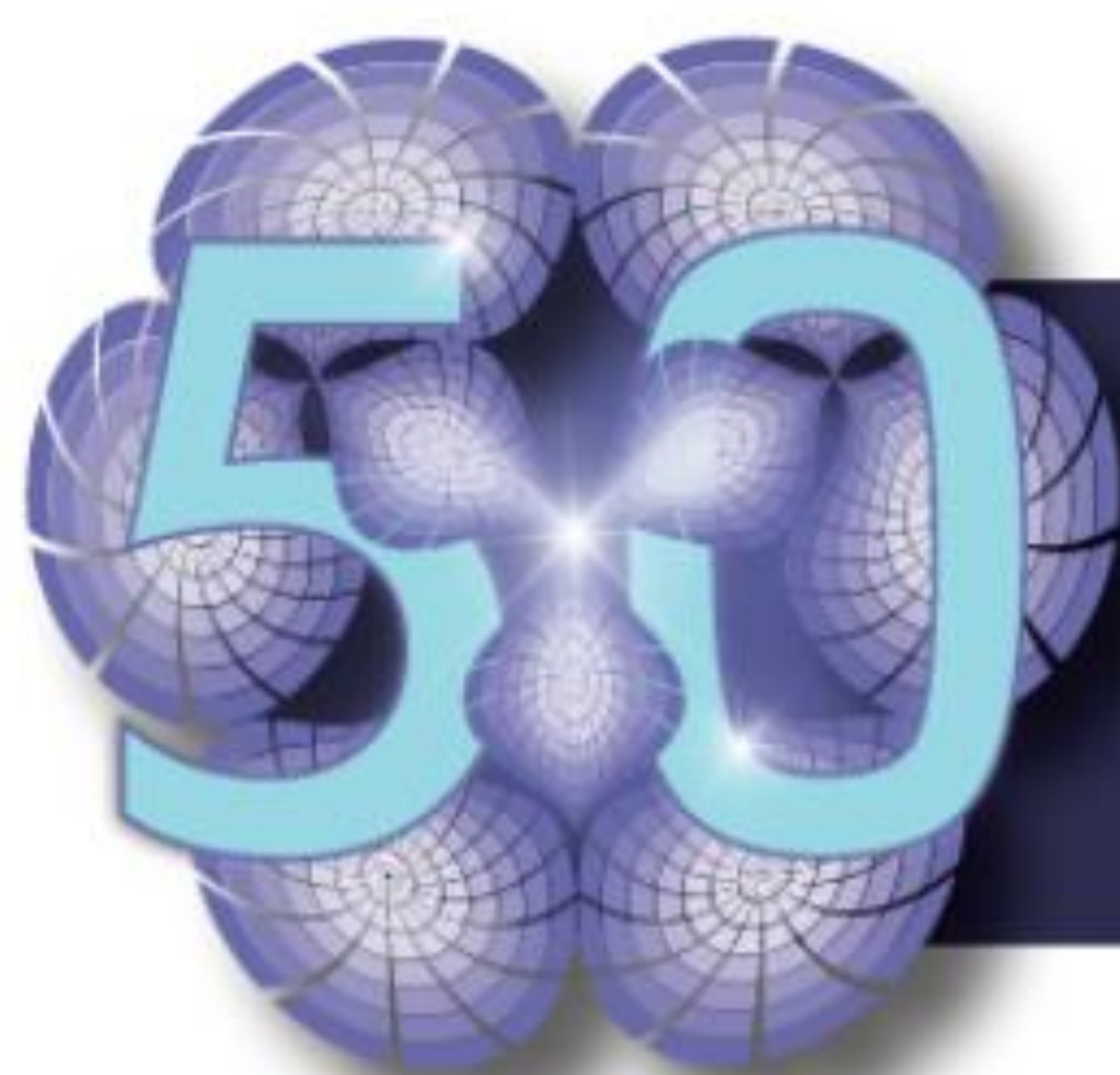

הוועידה השנתית ה-50 למדע ולסביבה
6-7 ביולי 2022

The 50th Annual Conference
for SCIENCE and the ENVIRONMENT

6-7 July 2022

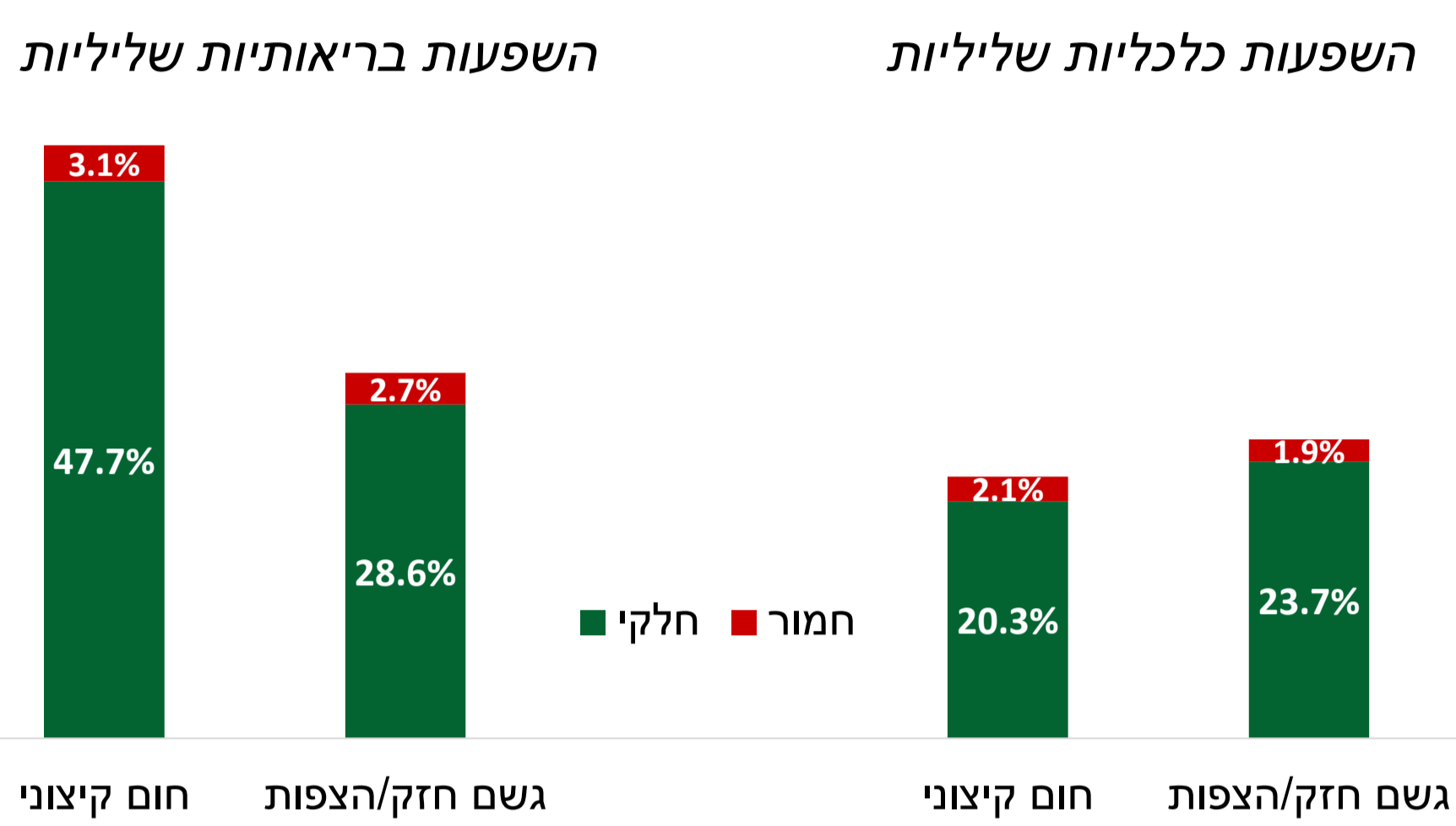
[חוברת תקצירי פוסטרים של הכנס: ראו עמוד 47](#)

[Conference poster abstracts booklet: see page 47](#)

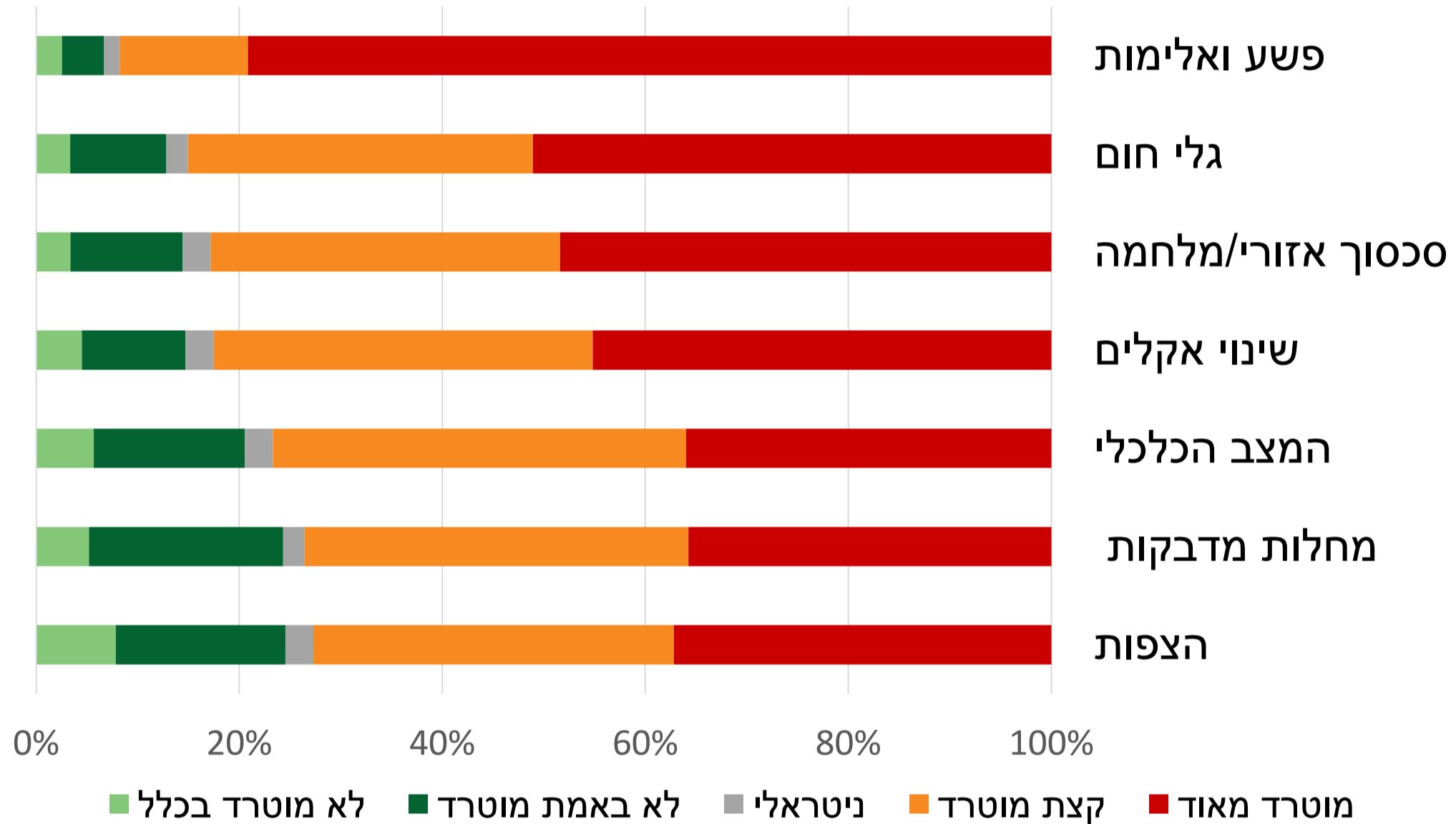
חוויות ותפיסות לגבי שינוי אקלים ומוכנות לנקוט בפעולות היערכות בישוב עירוני ערבי בישראל

אליקס פאהאוט¹, בנאן אגבריה¹, אלאא עביד², מיה נגב¹
¹אוניברסיטת חיפה, ²אגודת הגליל

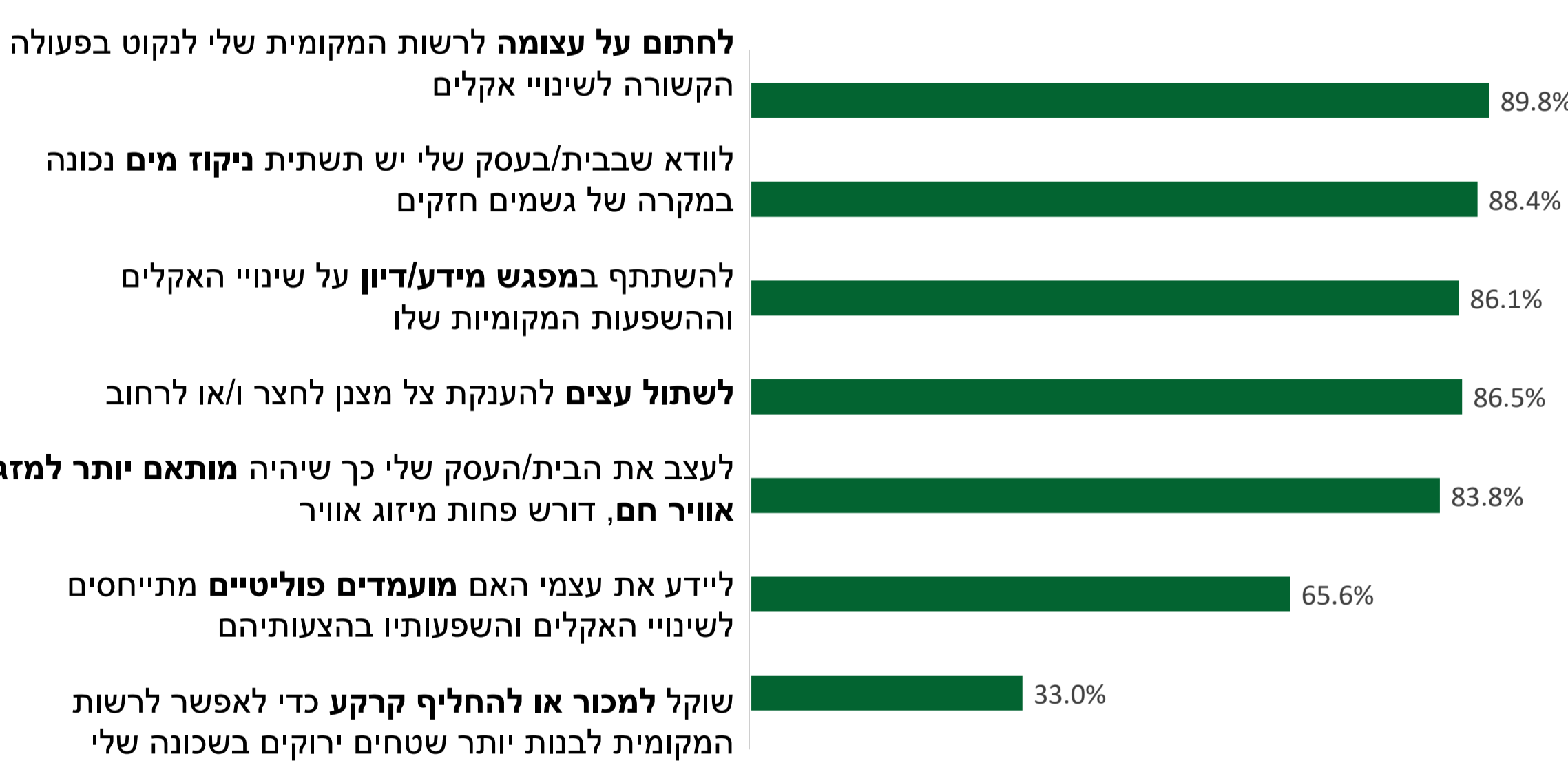
גרף 1: חוויות אישיות של שינוי אקלים

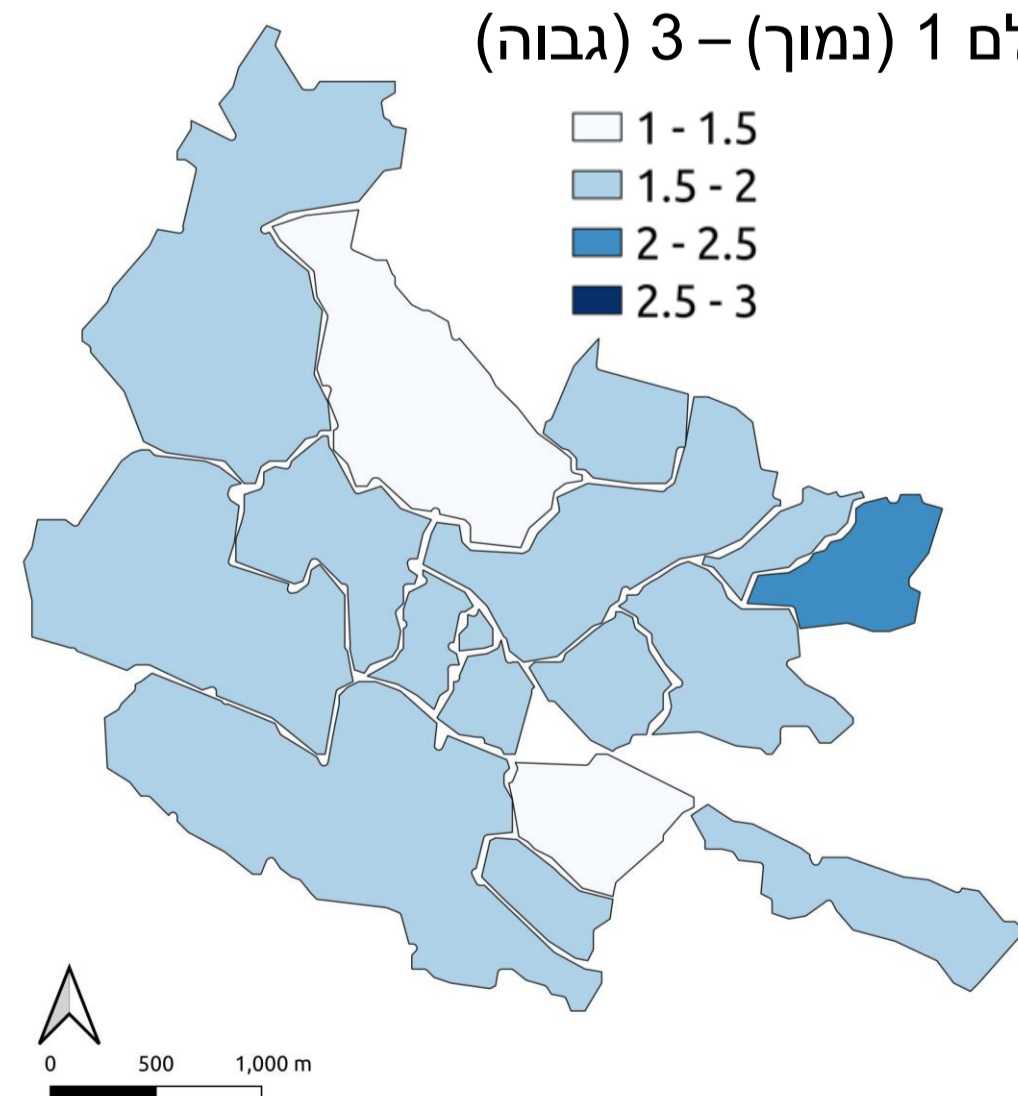
גרף 2: דאגה לגבי שינוי אקלים ומפגעים אחרים

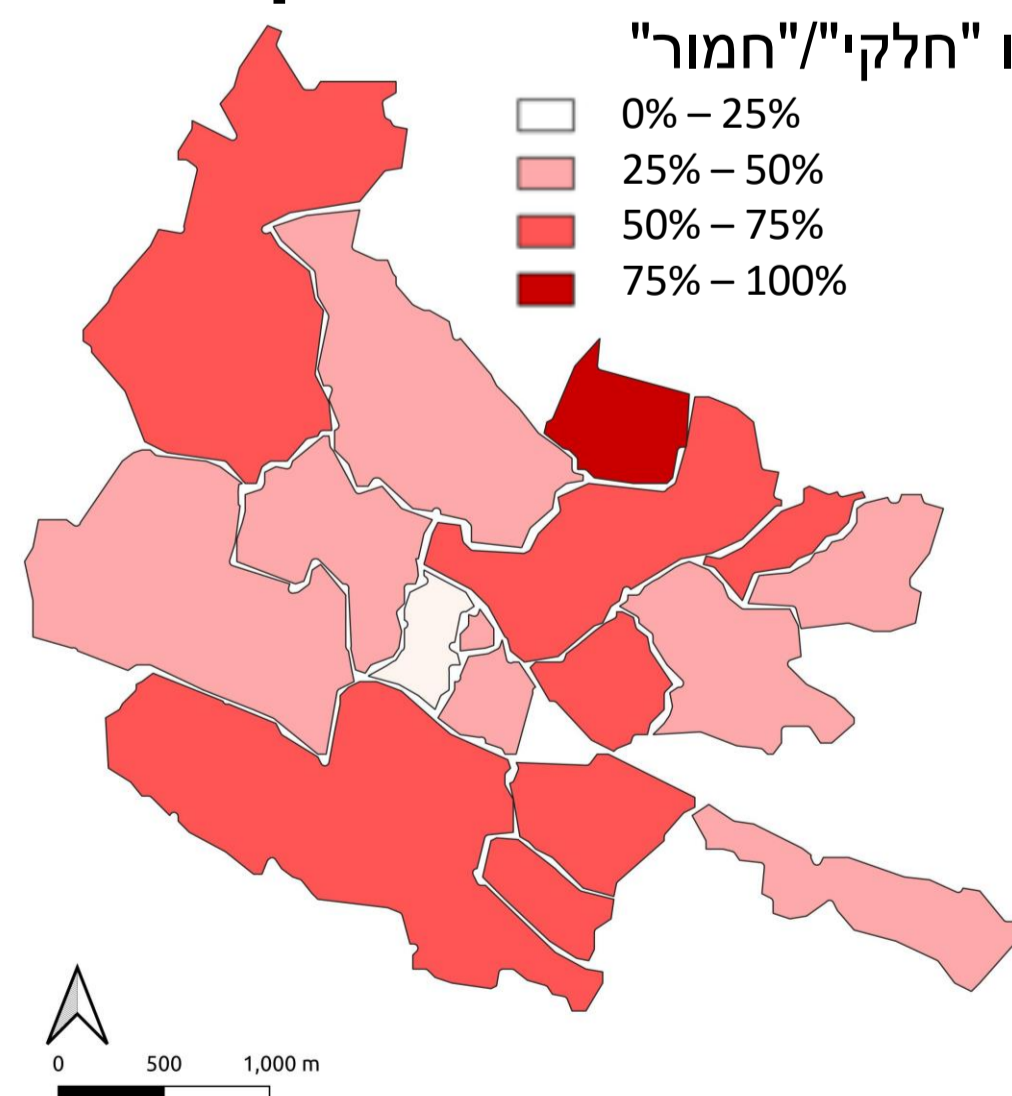
גרף 3: מוכנות לנקוט בפעולות היערכות

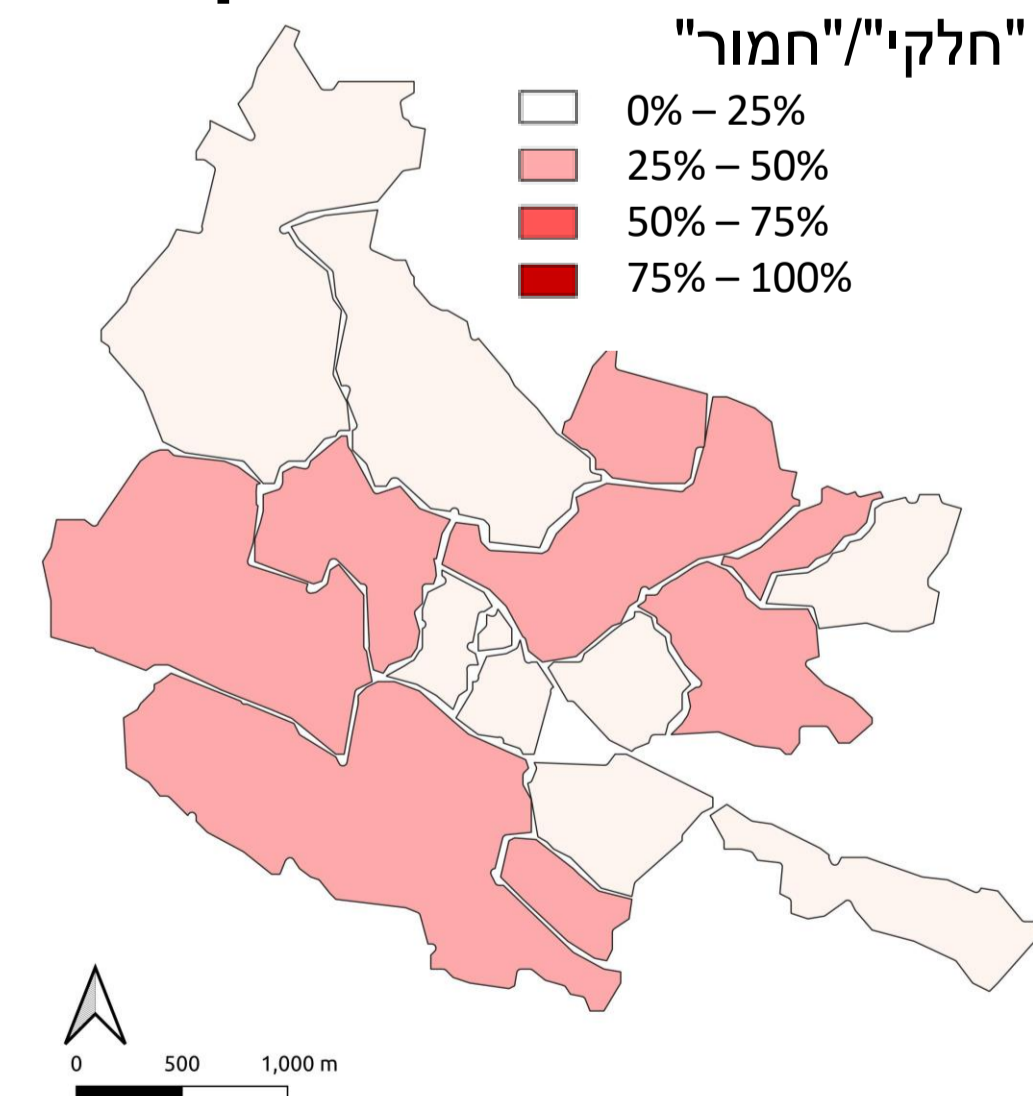
1 - חוסן חברתי נתפס

2 - השפעות שליליות מחום קיצוני

1 - השפעות שליליות מגשם חזק/הצפות

מיפוי סקר

n = 407

מיפוי GIS:
גיא סטינקמפ

רקע

המזרח התיכון רגיש במיוחד לשינוי אקלים, וערים באזור צריכות להעריך את הפגיעות שלהן ולבנות חוסן אקלימי. הבנה של החוויה והתפיסות של האוכלוסייה, כולל מוכנות לנקוט בפעולות היערכות, יכולה לתרום להסתגלות מתאימה. בישראל מחקרים קודמים על פגיעות לשינוי אקלים התמקדו בערים הגדולות ובחוף. יתר על כן, לא קיימות תוכניות היערכות לערים ערביות. מטרת מחקר זה היא לנתח את הפגיעות לשינוי אקלים של תושבי שפרעם, כולל חוסן חברתי ומוכנות לנקוט בפעולות היערכות.

שיטות

- סקר לגבי ידע, חוויות אישיות, דאגה, מוכנות לנקוט בפעולות וחוסן חברתי. הופץ מקוון ברשתות חברתיות וכן מודפס בקרב תושבי שפרעם, קיץ/סתיו 2021
- קבוצות מיקוד עם תושבים כולל מבוגרים בגיל +65, עובדי חוץ, קבוצות מתנדבים ונשים. חורף/אביב 2022

תוצאות

סקר	n = 482	נשים	58.3%	מייצג את הדתות	מוסלמים 54%, נוצרים 27%, דרוזים 11%	ייצוג יתר של	השכלה גבוהה
-----	---------	------	-------	----------------	-------------------------------------	--------------	-------------

- 96.9% השיבו שהם חושבים ששינוי אקלים קורה
- 83.1% ענו נכון על שאלת ידע לגבי גזי חממה
- 57.3% זיהו נכון 5 מ-5 תופעות עולמיות קשורות לשינוי אקלים
- 42.9% ענו ששינוי אקלים כבר התחיל לפגוע באנשים בגליל

קבוצות מיקוד	n = 52 (9 קבוצות)	נשים	50.0%	מייצג את הדתות	מוסלמים 50%, נוצרים 23%, דרוזים 13%	תת ייצוג של	גילאים > 40
--------------	-------------------	------	-------	----------------	-------------------------------------	-------------	-------------

חוויה של שינוי אקלים

- תיאור חוזר של ימים חמים מאוד: "קשה", "בלתי נסבל", "עייפות", "עצלנות".
- השפעה של הצפות: בעיקר בשכונות נמוכות כמו וואדי או נקודות ניקוז מרכזיות.

התמודדות עם חום

- ניגוד בין שיטות קירור מסורתיות לבין הסתמכות עכשווית על מיזוג אוויר.
- המשתתפים לא ציינו אזור מסוים שבו יש יותר אנשים במצב של עוני אנרגטי. כמה משתתפים ציינו את הקושי לשלם את החשבונות (חשמל, ארנונה וכו'), אבל ציינו שמזגן בכל מקרה חובה.
- שיטות התמודדות שהוזכרו חוץ ממזגן: עצים וצל, בנייה, לבוש, התאמת שעות עבודה, סוגי אוכל, בריכות פרטיות, ביקורים בים.
- חוסר בתשתיות מתאימות כמו פארקים, מדרכות עם צל וספסלים, בריכה ציבורית, ניקוז. המשתתפים ציינו שהם משתמשים בפארקים, שבילי הליכה ובריכות ביישובים יהודים שכנים.

תפיסות לגבי היערכות, חוסן חברתי ותפקוד העירייה

- תפיסות מעורבות לגבי היערכות: חלק מהמשתתפים חשבו שצריך להיערך וחלק חשבו שצריך לקבל את המצב כמו שהוא. יש משתתפים גברים שעבדו או עובדים בחוץ שצינו שהם רגילים לחום ו"הגוף חזק".
- תפיסות מעורבות לגבי נושאים קשורים לחוסן חברתי: הרבה משתתפים ציינו שהם מעריכים את זה ששלוש הדתות (מוסלמים, נוצרים, דרוזים) חיות בשלום ביחד בעיר שפרעם. באותו זמן, יש משתתפים מבוגרים שצינו שיש פחות ביקורים חברתיים לעומת העבר. בהקשר זה, יש אלמנטים שגרתיים לבד שמרגישות בודדות. יש גם נשים שלא במקור משפרעם שמרגישות פחות שייכות לעיר.
- תרומה משמעותית חברתית של: מתנ"ס, אשכול פיס, קבוצות מתנדבים וקבוצות פנסיונרים, מרכזי קשישים.
- תפיסות מעורבות לגבי תפקוד העירייה: תסכול משמעותי על חוסר שירותים והתקדמות; הבנה של אתגרי תקציב ומשאבים ושל אחריות משותפת בין עירייה ותושבים. לדוגמה היו תגובות על המספר הנמוך של עובדי תברואה לעומת יושבים באזור.

המשך מחקר

- שיתוף הממצאים עם הקהילה והעירייה כדי לבדוק תוקף הממצאים ("member checking/participant validation")
- סבב שני של קבוצות מיקוד, בקיץ
- ראיונות עומק
- מיפוי מבוסס נתונים של פגיעות העיר לעומס חום, הצפות ועוד

דיון

- מחקר משולב הראה רמה גבוהה של מודעות ודאגה לגבי שינוי אקלים, ומוכנות לנקוט במגוון פעולות היערכות.
- רמת גורמי הפגיעות דומה בשכונות שונות (לדוגמה עוני אנרגטי) לעומת ערים יותר גדולות/ עם מגוון חברתי-כלכלי יותר רחב (חוץ מהחשיפה להצפות שקשורה לטופוגרפיה של העיר).
- חוסן חברתי לא נראה גבוה לפי תוצאות הסקר, אך קבוצות מיקוד מראות תמונה יותר מורכבת.
- כבר היום העיר לא מותאמת מספיק לאקלים הנוכחי, שגורם לסיכון ולקושי לתושבים.

